СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 163. Джерзи Сіти, Н. Дж., субота, 14 липня, 1934. VOL. XLII. No. 163. Jersey City, N. J., Saturday, July 14, 1934. THREE CENTS.

НАСЕЛЕННЯ САН ФРАНЦІСКА ЗАГРОЖЕНЕ БРАКОМ ПОЖИВИ

ЗАГАЛЬНИЙ СТРАЙК ПОШИРИВСЯ. ВЖЕ 36 ЮНІЙ ВИСЛОВИЛИСЯ ЗА СТРАЙК.

САН ФРАНСІСКО. — Загальний страйк у місті набирає все більше реальних форм. Уже 36 юній висловилися за страйк з метою підтримки портових робітників та на знак протесту проти поступовання поліції й національної гвардії в часі вгамування заворушень.

Населення міста загрожене браком поживи, бо вже застрайкували перевізники поживи, а також масарі. Покищо застрайкували гуртовники масарі, а тепер мають застрайкувати також дрібні продавці мяса. Отже місто лишиться без мяса. Взагалі харчових запасів у місті може вистарчити не на довше, як тиждень, і коли привозу не буде, то населення засуджене на голод.

Виконавчий комітет робітничих юній скликав на збори представників усіх 140 юній міста. На цих зборах мусить остаточно вирішитися, чи підтримувати загальний страйк, який уже розпочали деякі юнії. Перемирна комісія покищо безсильна, щоб довести до порозуміння між страйкуючими портовими робітниками та роботодавцями.

Загальний страйк із Сан Франсіска готовий перекинутися й на інші міста, як Лос Анджелес, Портлент і т. д. де юнії вже обговорюють справу загального страйку, а в Портленді деякі юнії вже страйкують. Отже загальний страйк готовий охопити все побереже Тихого океану.

СТРАЙК БАВОВНЯНИХ РОБІТНИКІВ.

ГЕДСДЕН (Алабама). — 1,500 робітників найбільшої бавовняної фабрики в Алабамі вийшли на страйк. Це вже 35 юнійний льокаль ткацької бавовняної промисловости, який приєднався до заклику ткачів з Бірмінгему розпочати страйк, домагаючись поліпшення умови праці та збільшення заробітньої платні.

Отже в цілій Алабамі може скоро розпочатися страйк всеї ткацької та бавовняної індустрії.

СКІНЧИВСЯ СТРАЙК КАПЕЛЮШНИКІВ.

НЮ ЙОРК.—Скінчився шістьденний страйк робітників-капелюшників, що обєднані в льокалях число 7 і 8. Страйкарі добилися збільшення платні на 12½ і 13%. Страйкували 3,000 робітників.

ГЕНЕРАЛ ДЖАНСОН ВІДПОВІДАЄ КРИТИКАМ

ВАТЕРЛО (Айова). — Головний адміністратор „Найри", генерал Джансон, у публичній промові відповідав своїм критикам, а передовсім сенаторови Борі. Джансон каже, що „Найра" зробила для фармерів більше, ніж усі разом федеральні агенти. Крім того „Найра" знов дала працю 3,000,000 робітників і пустила в обіг 3 міліярди долярів, що збільшило покупну здібність населення Злучених Держав.

За рік діяльности „Найри", Джансон каже, скількість робітників при праці збільшилася на 32%, а заробітня платня їм на 28%; зокрема в індустрії ця платня збільшилася на 57%. У той час життя подорожіло лише 11%. Покупна здібність фармерів рік тому була всього 50% довоєнної здібности, а тепер вона збільшилася до 85% передвоєнної здібности.

ДЖАНСОН ВИСТУПИВ ПРОТИ ГІТЛЕРА.

ВАТЕРЛО (Айова). — Генерал Джансон виступив різко проти політики Гітлера, а особливо проти безсудних розстрілів своїх противників. Він говорить, що такі розстріли бачив лише в Мексику в часах Вілі, але годі було їх сподіватися від такої цивілізованої країни, якою є Німеччина.

ТРЕБА СПОДІВАТИСЯ ПРОТЕСТУ НІМЕЦЬКОЇ АМБАСАДИ.

ВАШИНГТОН. — Тут думають, що німецька амбасада заявить протест проти промови генерала Джансона. Дотепер кілька разів амбасада протестувала проти виступів преси, ріжних організацій та осіб, що нападали на Гітлера, чи гітлерівську Німеччину, але то все були неурядові чинники.

Генерал Джансон є високим державним урядовцем і тому його промові надають особливе значіння, хоч Джансон каже, що він говорив, як приватний громадянин Злучених Держав.

АМЕРИКАНСЬКІ БОЛЬШЕВИКИ ВІДПЕКУЮТЬСЯ ВІД МОСКВИ.

НЮ ЙОРК.—На допиті конгресової комісії, що розслідує чужинецьку пропаганду в Злучених Державах, секретар комуністичної партії в Америці, Бровдер, заявив, що комуністична партія тут не одержує інструкцій з Москви. Міжтим він підтвердив, що ця партія є членом Третього Інтернаціоналу в Москві, де тримає свого представника, а також є секцією світової комуністичної партії.

Скількість членів комуністичної партії в Америці Бровдер подав на 24,500.

АРХЕОЛЬОГІЧНІ ЗНАХІДКИ.

В Королівці, пов. Борщів, відкрито довгу печеру, в якій знаходилися 14 людських кістяків. Біля них були дві глиняні урни, мідяна бранзолета, перстень і залізний топірець. Предмети походять мабуть з римських часів.

ГІМЕЛЬСЬКІ ЖІНКИ ВИГРАЛИ СТРАЙК.

Пекарні Вінніпегу довозять хліб до містечка Гімлі в Манітобі. Гімельські жінки платили по пять центів за бохонець хліба. Колиж пекарні піднесли ціну на шість центів за бохонець, жіноцтво Гімлі відбуло свій мітінг і ухвалило не купувати хліба у вінніпеських пекарів, але пекти в себе вдома. Страйк потревав лише чотири дні, і пекарні Вінніпегу піддались. Вони знову згодилися продавати хліб в Гімлі по пять центів за бохонець.

КОНІ В САСКАЧЕВАНІ ГИНУТЬ З ГОЛОДУ.

Саскатунський „Стар - Фінікс" повідомляє, що в дистриктах Пердю і Лінеї з браку паші гине скот і фармерські коні. Декотрі фармери в тім дистрикті постріляли коні, щоб не дивитися на їх нужду.

ЗА ШПІОНАЖУ.

Мешканець Кремянця, Юрій Петрушевський, безробітний, що вернувся з військової служби, шукаючи роботи, перейшов радянський кордон. Побував там якийсь час і, не знайшовши заняття, вернувся до Кремянця. Тут його арештовано під замітом шпіонажі в користь большевиків.

ЛЮБОВНА ТРАГЕДІЯ НА СЕЛІ.

В селі Рокитниці, пов. Ярослав, Іван Храпко стрілив до своєї нареченої Стефанії Бала, що хотіла з ним зірвати, і ранив її в ногу. Опісля вистрілом у груди відобрав собі життя. На вид самогубця брат його й товариші пішли до дому нареченої, яка сховалася до комори, й тяжко побили її маму Доміцелю. Побиту в безнадійному стані відставлено до перемиського шпиталю. Поліція арештувала трох парубків, що брали участь у битті.

ЗЛОДІЙ ВЕТЕРАН.

На залізничому двірці в Перемишлі арештовано 68-літнього Рубіна Марковича, що обікрав німецького громадянина Герберта Крафтдеренса, який їхав до Чернівець, забравши йому портфель з кількома тисячами долярів і банковими чеками. Арештованому відібрано всі гроші. Показалося, що Маркович є від 52 літ знаним злодієм. Походить з Мазовша і подорожував по цілій Польщі за річним білетом.

САРАНЧА.

На границі Словаччини і Мадярщини надлетіли хмари сарані і впали в околиці міст Угерське Градіште та Угерські Броди. Ввесь сьогорічний урожай знищений.

ТРАТЯТЬ РОБОТУ У ФРАНЦІЇ.

З Франції наслідком господарської кризи виїхали в останньому часі 2,500 робітників, рекрутованих з Польщі, що були заняті у французьких копальнях. У найближчому часі будуть видалені з Франції ще три тисячі робітників з Польщі.

НЕ ЗНАЛИ ДОСІ ПРО СВІТОВУ ВІЙНУ.

Наукова експедиція совітської академії наук у глибину Сибіру, висуненої найдальше на північ, відкрила село, де жиє кілька родин в досить охайних домах. Мешканці запевнювали, що останнім чужинцем з далеких сторін був там один подорожний у 1913 р. Тому не диво, що мешканці того села не хотіли вірити, коли учасники експедиції сказали їм, що тимчасом була світова війна. Думали, що Росією править досі цар.

НОВИЙ ПІДРУЧНИК МУЗИКИ.

На днях наспіли відомости з Ріджайни, що Департамент Просвіти Саскачевану приняв на листу шкільних підручників книжку п. В. Бурянина про навчання теорії і практичної музики. Книжка була недавно написана і ще досі не видана друком, але за пару тижнів вже появиться. Українці повинні почуватись горді з цього приводу, що один з нас має такі авторитетно признані авторські здібности.

ВИНАГОРОДЖЕНА ПІСТУНКА.

В місті Темпелком, Англія, померла недавно панна Елла М. Даймон Вайс, яка тяжко хорувала 4 роки. Перед 4 роками вона впала з коня і надломала собі хребетний стовп. У часі її хороби ходила коло неї пістунка (норзка) Анна Мавл. В нагороду за совісну обслугу померша Вайс записала пістунці Мавл ціле своє майно вартости $225,000.

БОРОТЬБА З РЕЛІГІЄЮ В СОВІТАХ.

В місті Свяч коло Казані над Волгою поставили большевики памятник Юді. Монумент представляє великого чоловіка, що підносить затиснені пястуки до неба. В Совітах є дотепер ще біля 30 католицьких священиків, а на Сибірі лиш один. Він заступає місце епископа, бо епископ знаходиться у вязниці. У Ленінграді є один французький священик, що мусить у неділю правити 6 разів Службу Божу, бо ще залишилося 6 церков. Хоч неділю у Радянщині знесли, то, що осталися ще при вірі, памятають на святий день і приходять на богослуження. У вязниці перебувають ище 50 литовських священиків, за яких литовський уряд хоче виміняти комуністів, арештованих на Литві. В „безбожній" Росії святкували цьогорічний Великдень більш величаво ніж минулими літами. Хоч безбожники страшили вірних, що відбирають їм хлібні карти та постараються за всілякі кари від уряду, вірні рішились уже на все. І тому безбожницька пропаганда цього року не принесла успіхів.

НЕБЕЗПЕЧНА КОРОВА.

На торговиці в Сокалі один селянин продав другому корову, не остеригши його, що вона боде. Новий власник вів корову вулицею до дому, аж нараз вона вирвалася йому й кинулася на 55-літню Пелагію Транасюк, яку надіпа на роги і піднесла вгору. На ратунок поспішили прохожі, які після довшого боришання з розшаленою коровою зняли нещасну жінку з рогів і відставили до шпиталю, де вона померла.

БІБЛІОТЕКА НА 40 КМ.

У Манчестері після трилітніх праць викінчили будову будинку для бібліотеки. Будинок цей округлий. Англійський король віддав уже бібліотеку для публичного вжитку. Бібліотека ця одна з найбільшим у світі. Її регали мають разом коло 40 кільометрів довжини.

ЯКУ РОЛЮ ВІДІГРАЄ ТЕПЕР ТУРЕЧЧИНА?

(УП) В загальному так виглядає, що Туреччина йде зовсім на поводах московської політики, а всі турецькі політичні потягнення виглядали на якісь вискоки в бік від генеральної московської політичної лінії. В московсько-японському конфлікті Туреччина відіграє дуже важну ролю. Про це знає Японія, і тому залицяється тепер до Турків та пропонує їм дешеву зброю і розбудову збройної індустрії. Не без впливу Японії йде тепер наближення між Туреччиною, Персією, Афганістаном та Іраком. Говориться, що той бльок був би звернений проти Европи. Але тимчасом є познаки, які вказують, що основною цього бльоку має стати магометанство і що його вістря буде звернене в першу чергу проти Москви, а буде він боротися за визволення зпід московського панування всіх магометан. Зате в Европі Туреччина грає профранцуську ролю. Себто антиревізіоністичну. Старається позаключувати пакти зі всіми балканськими державами, що звертається в першу чергу проти Італії, яка хотіла осадовитися на Балкані і в Малій Азії і в Африці. Ті пакти це для Італії перетнення шляху на Україну, до одинокої певної бази сирівців для індустрії. Відношення між Грецією й Італією загострене. Це використовують Французи для себе, а Турки погодилися з Греками також, щоби в той спосіб натиснути на Італію та на її політику на Балкані. Показується також, що й у справі Дарданелів Турки уступили під натиском Британії, себто, що Англія користується в Туреччині більшим респектом ніж Совіти. Бо цеж Совіти були тим чинником, що дуже хотів збльокування Дарданелів. Турки жиють з Москвою від 1921 р. в приязні тому, що не бояться комунізму. Веякі московські спроби зреволюціонізувати Туреччину на комуністичний лад не повелись.

ЧУДЕСНА МЕДИЦИНА КОШТУВАЛА 1,795 ДОЛЯРІВ.

Недавно відбулася в суді у Ванкувер, Б. К., цікава розправа проти П. Мукана, Румуна, літ 53, за крадіж $1,795. На розправі показалося, що Мукан обіцяв Кузикови подвоїти його гроші через замочення в якусь медицину. Це йому не вдалось і суддя засудив його на два і пів року вязниці в Ню Вестмінстер.

Кузик бачив свої ощадности завинені в пакунок, замочені в якійсь тлин і потім віддані йому назад, щоби перетримав через день. Притім вони відмовили молитву. Коли Кузик отворив пакунок, знайшов лише безвартісний папір. Мукана привезли з Калгарі на суд. Він казав, що виграв гроші на хінській льотерії у Вінніпегу.

Кузика повідомили, що зі страчених грошей дістане назад коло $600.

СЕЛЯНИ НА УКРАЇНІ ПРОТИ СОВІТСЬКОГО ГРАБІЖУ

МОСКВА.—Американський кореспондент стверджує, що, не зважаючи на недавні урядові запевнення, що сьогорічні жнива не будуть гірші від жнив у минулім році, вже тепер можна цілком певно оцінити, що жнива принесуть у найкращому випадку тільки 70% того, що зібрано попереднього року. Супроти того совітська влада наступає дуже сильно на селян, щоби забрати їм негайно приписану владою скількість збіжа. Та голосить навіть у комунікатах, які друкуються в газетах, що навіть колективи ставляться до цеї справи ворожо й не віддають збіжа та обманюють владу, подаючи фальшиві дати щодо збору збіжа. Діється це головно на Україні, а далі на північнім Кавказі й над середущою Волгою, себто на землях, які були навіщені минулого року найбільшим голодом. Совітська влада оголошує, що селяни на Україні вживають збіжа для годування худоби, як теж не подають правдивого збору. Так, приміром, один колхоз над Дніпром подав, що зібрано з акра всього трохи більше як два бушлі збіжа, коли влада ствердила, що там зібрано понад 10 бушлів з акра. А директор другого колхозу подав, що зібрано по 7 бушлів з акра, а при молоченню виявилося, ща було по 14 і пів бушля з акра. Тому, подає влада, повзято гострі міри проти селян і усунено на Україні й по інших землях визначних совітських урядовців, що держали з селянами. Таке зроблено теж над Волгою і на Криму.

До цього дреба додати, пише американський кореспондент, що посуха наробила таки багато шкоди, що ще й тепер бракувало машин при зборі збіжа, та що населення, особливо на Україні й інших землях, навіщених голодом, задержує збіже, щоби себе ратувати перед нуждою.

ДАЛЬШИЙ ХІД УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЧОГО КОНГРЕСУ.

СТАНИСЛАВІВ. — Третій і четвертий день Українського Жіночого Конгресу зійшов на прочитанню 10 рефератів і дискусіях. Мандатова комісія ствердила таке число учасниць Зїзду: зголошено 959 умандатованих делегаток. Видано на Конгресі карти учасництва 588 делегаткам, що заступають 188 організацій.

Кореспондент львівського „Нового Часу" стверджує, що вислід праць Конгресу буде багатий і скріпить підвалини українського жіночого руху та додасть йому велику скількість нової сили. На постороннього глядача Конгрес робить добре враження. Виноситься його з кождого реферату, з кождої дискусії. Реферати стояли на дуже високому, навіть науковому рівні. Душею Конгресу була сьогоднішня провідниця українського жіночого руху, а рівночасно предсідниця ділової президії Конгресу, посолка Мілена Рудницька. Її програмова промова була сильна й бадьора, а відносилася до справ цілої української нації. Вона вдержала порядок і дисципліну на Конгресі. А це не було легко, особливо тоді, коли приходило до дуже гострої дискусії над рефератами, в яких було заторкнене і релігійне питання і де була мова про мораль у вихованню.

ТРЕТІЙ КРАЄВИЙ ЗДВИГ УКРАЇНСЬКОГО СОКІЛЬСТВА.

ЛЬВІВ. — В днях 30 червня і 1 липня відбувся у Львові Третій Краєвий Здвиг Українського Сокільства. Взяли в ньому участь 180 сокільських гнізд, з яких прибули коло 5 тисяч соколів і соколиць. По відправі архиерейської Служби Божої в Успенській Церкві відправлено панахиду за погибших у війні за волю України соколів перед присвяченою тим погибшим таблицею, вмурованою в стіні будинку „Дністра". Нагорі цеї таблиці є хрест, який носять члени Української Галицької Армії, а нижче слова: „За смерть у славі, безсмертний чин, сокільський лаві від нас поклин". Таблиця була прикрашена вишиваними рушниками та пільними цвітами: маками і волошками.

Опісля виголошено промову про історію і заслуги Сокола-Батька, та піднесено заслуги проф. Івана Боберського. Пополудні відправлено панахиду на гробі інж. Василя Нагірного, першого голови Сокола-Батька й ревного пропагатора сокільської ідеї. Вечером відбувся сокільський вечір з рефератами, а на другий день 8,000 людей приглядалися властивому здвигови, який зачався загальною дефілядою соколів і соколиць перед старшиною Сокола-Батька. До вправ станули 1,200 побратимів, 487 посестер, 135 учасників і 67 учасниць. Соколи були добре вишколені, тому вправи їх давали ефектовний образ. Виступлено теж з народними танками, які виконали дівчата в прегарних національних строях. Погода не дописала. Коли проте було на здвизі коло 8,000 публики, то це треба вважати гарним успіхом.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Friday's issue (with Ukrainian Weekly):		Число з пятниці (з англійською частю):	
One year	$ 2.00	На рік	$ 2.00
Six months	$ 1.25	На пів року	$ 1.25
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза. BErgen 4-1010.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

БІЛЬШІСТЬ ЗА ПОЛІТИКУ ПРЕЗИДЕНТА

Відомий зі своїх пробних голосовань нюйорський тижневик „Літерарі Дайджест" щойно закінчив голосування серед своїх читачів, запитуючи їх, чи вони вважають доцільною політику президента Рузвелта, яку він провадив протяком першого року свого урядування. Відповідь на це запитання дали 1,772,163 читачів. Притім 1,083,752 читачів відповіли позитивно, а решта неґативно. Всі стейти, крім Вермонту, висловилися позитивно. Це дало 61% за політику президента Рузвелта, а 39%, проти.

Коли пригадати, що такі пробні голосування „Літерарі Дайджест" перед виборами президентів завжди предсказували, майже точно, як відбудуться вибори, то треба вважати, що й це голосування досить точно висловлює настрої цілої країни. Отже більшість населення Злучених Держав признає корисними для нього всі ті реформи, які впровадив в економічному життю держави президент Рузвелт. Цікаво, що лише банкирі, як окрема ґрупа, висловилися проти нової економічної політики президента.

Біля діяльности федерального уряду на чолі з президентом Рузвелтом ведеться завзята полєміка його сторонників і противників. Небувала в історії Злучених Держав активність федерального уряду й майже диктаторські права президента держави звичайно викликали відповідну полєміку. Нема сумніву, що Злучені Держави тепер переживають не лиш одну з найтяжчих економічних кріз, але й добу, коли уряд старається зломити ту крізу цілком новими методами. На наших очах відбуваються великі експерименти, які можуть покласти основу новому соціяльному устроєви не лише Злучених Держав, але й цілого світа. Тут витворюються нові форми взаємовідносин між капіталом, державою, робітниками й цілим населенням.

Можуть бути ріжні невдачі й похибки, недоскональне переведення в життя плянів, але кольосальна активність федерального уряду і його творчість лишаються позитивними фактами, за що населення дає признання свому урядови в особі його президента. Ліпше робити, шукати розвязки певних проблєм, помиляючись навіть тисячу разів, ніж спокійно сидіти, боючися помилок і ризика, охороняючи „традицією установлені" форми, які часами давно зогнили. Це старанно робили деякі попередні уряди Злучених Держав. Але тому, до чого тепер кличуть ріжні назадницькі елєменти, стараючися спинити поступ узагалі, населення не дає свого признання.

АКЦІЯ Д-РА ЕВАЛЬДА АММЕНДЕ В СПРАВІ ГОЛОДУ В КРАЯХ ПІД СОВІТАМИ

Хто є д-р Е. Амменде?

Тому тиждень прибув до Злучених Держав д-р Евальд Амменде, ґенеральний секретар Міжконфесійного й Міжнароднього Комітету Допомоги Голодуючим у Совітах, щоби зорґанізувати в Америці таку саму ґуманітарну акцію, яку веде згаданий Комітет, на чолі котрого стоїть віденський кардинал Інніцер.

Д-р Амменде навязав уже ріжні звязки з ґуманітарними, а головно з церковними орґанізаціями в Ню Йорку, Филаделфії й Вашинґтону, та відїхав в тій самій цілі до Шікаґа, звідки поїде до Канади, щоб і там започаткувати акцію допомоги голодуючим під Совітами. Перед поворотом до Европи повернеться він іще до Ню Йорку, за яких кілька тижнів, і тоді буде можна довідатися дещо більше про вигляди на успіх тої акції.

Д-р Амменде має 41 років. Родився в Естонії. Студіював економію в Росії, Німеччині й Франції. Подорожував по цілій Европі. Знає ріжні краї й ріжні мови. Знає теж дуже добре Україну. По світовій війні був він у Латвії завідателем і співвласником найбільшого латвійського часопису „Ріґаше Рундшав".

Найбільшого розголосу набрало його імя в 1925 році, коли він оснував Конґрес Европейських Національностей (національних меншин), у якім є заступлені й Українці з Польщі, Чехословаччини та Румунії, і які беруть дуже активну участь у нарадах Конґресу. Конґрес той сходиться що року на збори в Женеві, в Швайцарії, й обговорює справи, які відносяться до охорони національних меншин. На нарадах того конґресу в 1933 році порушено перший раз на міжнародньому зібранню справу ріжнародньої допомоги голодуючій Україні.

Інтересувався голодом під Совітами ще в 1920 році.

Д-р Амменде виготовив для Конґресу Европейських Національностей обширний меморіял, у серпні 1933 року, про теперішню голодову катастрофу під Совітами, бо здавав собі добре справу з того, до чого може довести така голодова катастрофа. Він теж подав вказівки, що треба робити, щоб зарадити тій катастрофі. А до цього він мав добру практику ще з 1920 року, коли був у Ризі, й коли день у день, на протязі довгих місяців, заходили до видаваної ним ґазети сотки і тисячі втікачів з Петербурга й розповідали страшні річи про страхіття голоду.

Тоді то за почином д-ра Амменде, котрий видав кілька брошур про цей голод, зорґанізовано Комітет Допомоги Голодуючим у Петербурзі. З Риґи вийшли тоді перші апелі ратувати вмираючих з голоду людей в областях над Волгою. Тоді теж д-р Амменде предложив плян ратункової акції, який був принятий Червоним Хрестом. В 1921 р. д-р Амменде був далі активний у тій акції, допомагаючи їй вказівками, головно при орґанізуванню допомогової акції голодуючим, веденої заходами АРА.

Совіти завжди заперечували голод.

Коли в 1933 році вже стверджено з достовірних жерел, що під Совітами, а головно на Україні й північнім Кавказі, вимерли міліони людей з голоду, д-р Амменде знав, що як у 1920 році так і тепер Совіти будуть перечити, будьтоби на їхніх землях був голод. Супроти того люди готові далі вимирати прямо десятками міліонів з голоду, не маючи нізвідки ніякого ратунку. Значиться, совіти не схочуть признатися, що в них голод, а тимсамим не допустять ніякої допомоги для голодуючих. Виходить, що в часі, коли в одній частині світа панує важка економічна кріза через те, що є забагато збіжа й інших продуктів, в другій частині, в тій, що під Совітами, буде далі далі вимирати населення міліонами з голоду.

Д-р Амменде не помилився. Навіть тепер, коли вже видано ріжними мовами сотки томів книжок про голод під Совітами, совітський амбасадор Трояновський далі перечить, що на совітських землях є якийнебудь голод. І тим способом намагається пошкодити в Америці тій допомоговій акції голодуючим, яку тут розпочав між іншими і д-р Амменде.

Д-р Амменде теж знав, що Совіти зачнуть зараз звязувати допомогу голодуючим з якоюсь політичною акцією, з якоюсь політичною інтриґою, щоби в той спосіб відвернути від неї увагу принаймні деяких кол, які не бажають собі розриву Росії. І в тому не помилився, бо ось і тепер совітський амбасадор береться за той старий викрут і теж звязує ратування голодуючих під Совітами з протисовітською політичною акцією.

Чисто ґуманітарна акція.

Саме через те д-р Амменде вислав до „Ди Ню Йорк Таймс" обширний лист, який там опублікований, а в якім д-р Амменде доказує, що Міжконфесійний і Міжнародній Комітет Допомоги Голодуючим у Совітах, який сформовано у Відні і якого відпоручником він являється, є наскрізь аполітичною орґанізацією. В тім Комітеті, якого головою є кардинал Інніцер, засіли разом при однім столі: католики, лютерани, православні, жиди й інші, як теж ріжні національности. Комітет особливо дбає за те, щоб акція була дійсно наскрізь ґуманітарною і держалася здалека від політики.

Комітет цей провірив найновіші відомости про вигляди на врожай під Совітами і прийшов до переконання, що наступна зима буде ще страшніша для населення під Совітами, ніж були попередні зими. Тепер числяться вже з тим, що в наступнім році помре з голоду яких нових 10,000,000 людей, коли не прийде негайна допомога. Супроти того видано до цілого світа апель, у якім проситься всі ґуманітарні інституції, а зокрема церкви, звернути на ту нову голодову катастрофу увагу.

Чи можна числити на успіх цеї акції?

Віденський Комітет числиться з тим, що ратувати під Совітами міліони людей від голодової смерти можна тільки при спільній акції всіх культурних держав та народів світа. І тільки голос, піднятий цілим культурним світом, заставить Совіти поставитися до цеї справи серіозніше, а саме голод признати та почати усувати властиві причини голоду. Одначе акція допомоги хоче дати дійсну допомогу для ратування тих міліонів, що засуджені вже тепер на неминучу голодову смерть. Бо це є властива ціль. А до цього треба помочі з боку багатьох держав.

Саме для тої цілі приїхав до Америки д-р Амменде, щоб і тут на американськім континенті зрушити ґуманітарні, а головно церковні круги, до акції в справі зорґанізування такої допомоги і з боку Америки.

По дорозі до Америки вступив він, як видно з його листа, оголошеного в „Ди Ню Йорк Таймс", до Анґлії, де знайдено розуміння для цеї справи в католицьких кругах, приєднано для цеї акції й архиепископа з Кентенбурі, начального рабіна й представників інших церков.

FAMINE IN SOVIET UNION.

Vienna Aid Committee Emissary Reiterates Statement of Conditions.

To the Editor of the New York Times:

On arrival here last week I gave an interview to THE NEW YORK TIMES in which I said that in the near future wide starvation in the Soviet Union must be feared.

THE NEW YORK TIMES of July 1 published a declaration by Alexander Troyanovsky, the Soviet Ambassador to the United States, in which he refers to the above mentioned about an impending wide stravation in Russia and says that "there was no starvation in Russia today," and further states that "he believed the Vienna Aid Committee was intent on discrediting the Soviet Union, and that this and several other organizations sought to stir up feeling against the republic."

To this I would like to point out that the Vienna Aid Commitee, of which the Cardinal Archbishop of Vienna, Dr. Innitzer, is the President, and whose members are among others the head of the Lutheran Church, Dr. Stoekl; the chief rabbi of Vienna, Dr. Feuchtwang, and the leaders of all the other churches and denominations of Vienna, is an organization which pursues purely humanitarian aims and which has nothing to do with any political aspects of propagandistic actions directed against any State and especially not against the Soviet Union. Therefore the declaration that the Vienna Aid Committee pursues some kind of political aims is erroneous and must be refuted in the most categorical terms.

The Vienna Aid Committee's aim is to see to it that those human beings of the Soviet Union who are threatened with death from starvation should receive help in time. The opinion held by the Aid Committee that in the coming Autumn and Winter a new famine in the Soviet Union is inevitable is based on the admission made quite recently by the Soviet Goverment itself that owing to the drought in various districts part of this year's crop has been destroyed. This admission was contained in the Moscow decree of May 27 by which the price of bread throughout the Soviet Union was raised 100 per cent.

The opinion of the Vienna Aid Committee about an impending wide starvation in Russia is further supported by the testimony of many reliable persons who have recently returned from the Soviet Union, and particularly by that of Professor S. P. Duggan of the American University Union and the Institute of International Education of New York, who has just come back from Moscow, where he tried to arrange some kind of collaboration between the American and Russian universities, and who has expressed to some members of the Vienna Aid Committee his opinion on the present situation in Russia, saying: "I ought to say that there has been no doubt of the existence of famine in Russia."

The Vienna Aid Committee holds the opinion that the problem of relief for the starving population of Soviet Russia must be dealt with quite independently from any political questions and as a purely humanitarian matter. For this reason the committee got in touch recently with the Archbishop of Canterbury, the chief rabbi of London and the leaders of the other churches and humanitarian organizations of England, and has commissioned me to do the same in the United States and Canada. We believe that in the first instance it is now necessary as soon as possible to clear up the question whether it may be possible by realizing and making use of the great grain surpluses in the various grain-producing countries to bring help to the starving districts of Russia before it it to late, and thus to avoid that again millions of innocent human beings should die there from starvation as it has occured in 1933.

EWALD AMMENDE,
General Secretary of the Inter-Confessional and International Aid Committee for the Starvation Districts in Soviet Russia.

New York, July 10, 1934.

(The New York Times, July 11, 1934).

ВИГЛЯД УКРАЇНСЬКИХ СІЛ ЗА ЗБРУЧЕМ.

З околиці над Збручем пише один громадянин до львівського „Діла" таке:

Ще сьогодні є між нашими людьми багато таких, які досить недовірчиво ставляться до всяких вісток і фактів про голод та нужду на Великій Україні. Деякі з них навіть отверто говорять, що у тім всім є 10 процентів правди, а решту видумують самі редактори. Що так воно не є, можуть кожної хвилини переконатись на свої очі, бо для потвердження цього не треба їхати на Велику Україну, а вистане поїхати до котрогось надзбручанського села.

Є досить багато таких сіл, які Збруч, змінюючи русло, розділив на дві частини. Такі села мають спільну назву, а тому, що лежать над берегами Збруча, можна докладно приглянутися з одного села, що робиться у другім.

А є багато дечого такого, що варто побачити.

Що відразу кидається кожному в очі, це **великий брак мужчин у селі,** а село уявляє собою **один великий образ нужди.**

Чорні, небілені хати з пооблуплюваними, напів розваленими стінами, без вікон, дверей, а навіть без стріх — роблять враження, неначеб ціле село вимерло. Коло хат нема майже ніякого збіжа.

Також майже нема у селі загород, стаен та стоділ, бо пішли на паливо. **Нових домів також ніхто не будує,** бо й нема потреби.

У селі дозволено мешкати тільки деяким „щасливцям"; решта мешкає у колєктиві. Одначе ті, що мешкають у селі й мають ще якимсь чудом корову, не можуть розпоряджатися по своїй волі навіть такою дрібницею, як молоко: мусять його що ранку відносити до колгоспу.

Всі ті, що їм заборонено мешкати в селі, **мешкають у великому довгому бараці** трохи за селом. Барак той, брудний і небілений, покритий очеретом та шуварами. Не тяжко уявити собі санітарні відносини, які там панують.

Так виглядає ще донедавна багате село, а чейже, з огляду на пропаґанду, большевики про надграничні села дбають ще найбільше. У колгоспі працю починають офіційно від год. 6. На голос дзвінка всі йдуть на сніданок і розходяться до праці. За роботою робітників на полі наглядає **наставник, який на коні вигідно їздить собі по полі.** На такого наставника назначують найбільш довіреного комуніста в селі. Це чи не одинокий чоловік у цілому селі, який є великим прихильником комуни, але з інтересу, бо їздить собі вигідно — це хіба невелика праця.

Також **майже зовсім** нема у **прикордонних селах церков.** В одному такому селі, де ще виїмково церква достояла до тамтого року, цього року перебудували її на школу та читальню. Вартоб згадати ще про господарку колгоспу. Зібране збіже мокло цілу осінь на полі й аж нарешті управителі колгоспів догадалися, що треба його зібрати в стіжки. Не знаю, чи є ще де така доцільна й раціональна господарка.

Такі то дива можна побачити у прикордонних селах, про які, як було сказано, большевики ще найбільше дбають. Їх вартоб побачити всім тим, котрі ще вірять у комуністичний рай.

Р. Н.

Р. Гр.

МОЄ ЩАСТЯ, ЩО Я ВЖЕ ВМЕР!

(5)

— Що се?

— Се телефон, — сказав Черинський, ідучи до стіни. — Хтось хоче балакати зі мною.

Чемеринський взяв слухавку і сказав до апарату „гальо!" Прапрадід, що пішов за ним, станув коло нього.

— Хочете й ви чути, що той мені скаже? — спитав Чемеринський і подав старому другу слухавку.

Сей, очевидно не знав, що з нею зробити, отже держав у руці. До нього приступила жінка і сказала:

— Притуліть до вуха, так як мій муж, то будете чути, що хтось там каже.

Старий притулив слухавку до вуха і дуже уважно слухав. Коли розмова скінчилася, він спитав:

— То не за стіною, — відповів Чемеринський. — То аж в Перемишлі мій приятель.

— І я маю вірити тобі? З Перемишля аж сюди було би чути? — спитав з грізним супокоем, глибоко віддихаючи.

— Чути, цілком добре чути.

— Я тебе питаю, хто то говорив, і де він?! — спитав грізно.

Чемеринський став відступати, старий напирав на нього. Жінка поблідла, донька зачала ревіти. Старий став цідити крізь зуби слово за словом:

— Чи я не випросив собі всякі жарти зі мною?!

Хвиля була дуже грізна.

— А то що?! — Старий крикнув, здивований, обернувшися.

В хаті скавулів найріжнішими тонами жіночий голос. Старий роззирався по світлици, та кромі Чемеринського, його жінки і доньки нікого не бачив. То Чемеринській, коли побачила, що муж в небезпеці, прийшло на гадку пустити радіо. Пронизливе до шпіку кости скавуління, яке зпантеличило Чемеричку, було жіночим співом. Заки старий отямився, заки годен був спитати, звідки той голос, Чемеринський став сам поясняти:

— Се також новий винахід. Ще цікавіший як телефон. Співачка співає в Будапешті, ми тут чуємо.

— Брешеш! — крикнув старий.

— Зараз покажу вам, що не брешу. Тепер я ту машину сполучу з Харковом. Як там тепер співають, то почуєте спів. Як балакають, то почуєте людську мову. Як грають, почуєте музику.

По хвилі всі вчули промову про засіви на Україні. Чемеричка не все гаразд розумів. Та все зрозумів тільки, що то бесіда про пшеницю, про жито, про бураки й інші, для рільників цікаві річи.

— Як вам подобався сей новий винахід? — спитав Чемеринський.

— Я тобі дам ті твої нові винаходи! — заревів Чемеричка, вимахуючи пястуком під носом свого праправнука. — Ви всі голота, лукава банда!

Чемеринського цілком не кортіло ближче знакомство з костистим пястуком старого. Стрівожена жінка вхопила його ззаду за рамена і силкувалася відтягнути від мужа. Він потрусив собою так, що жінку відкинув від себе. Стефа судорожно плакала.

— Я вам дам винаходи, голото! Ви всі навіжені чортом! Ви в спілці з пеклом! В тих винаходах сидить дідько.

Старий вхопив крісло і так ним тарахнув по радіовім апараті, що його кусники розскочилися по світлиці.

— Сего мені вже забагато! — крикнув Чемеринський. — За двері!

— Що?! Ти хочеш викинути з хати твого прапрадідуня? А де четверта заповідь, ти смердюху?!

Старий вхопив друге крісло і замахнувся на праправнука. Сей не сумнівався, що старий розчерепить йому голову. Він важко дихав. Зимний піт виступив на його чоло. Хотів чкурнути в бік, та старий заступив йому дорогу.

Нараз Чемеричка подався взад. Хвилю стояв, надумуючись і кинув крісло в кут з такою силою, що в куті опинилися тріски. Підвів очи до неба і промовив набожно:

— Боже! Дякую тобі, що ти здержав мою руку і не позволив мені согрішити ще й по моїй смерти! Та не дивуйся Господоньку, що у мене закипіла кров, коли я побачив і почув, які то ті мої праправнуки. Се і святого розсердило би. Погано тепер між людьми. Моє щастя, що я вже вмер!

•

— Тату, тату! — кричала мала Стефа, сидячи на ліжку Чемеринського, і сіпаючи його за рукав. — Та пробудися! З Перемишля телефонує адвокат Дашавський. Питає, коли приїхати на конференцію? Що йому відповісти?

— Чи він вже пішов? — спитав батько, підвівшися і розглядаючися по хаті.

— Хто такий?

— Мій прапрадід з Гайчина.

— Тобі хіба щось снилося! Нині тут нікогісько не було.

Чемеринський аж тепер цілком очуняв і каже:

— Богу дякувати, що це лише снилося!

(Кінець)

„ПРИЯТЕЛІ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ" ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА В АМЕРИЦІ.

Тим, хто мало обзнакомлений з українською музикою, здається, що Українці не мають своєї музики, яка відповідала би вимогам модерних часів. „Де є ваші композитори?" — питаються нас нераз наші політичні вороги, думаючи нас застидати. Та правда та, що є дуже мало творів українських композиторів, недрукованих з нашої вини. Можливо, що й це є причиною, що навіть пересічний інтелігентний Українець не є в силі вичислити кілька імен українських композиторів, щоби не зачислити до них кількох Мокалів. Крім того мало хто знає, що в останніх часах появилися великі твори українських композиторів.

Та життя іде вперед. Українське імя з дня на день стає чимраз більше відомим. І Українець в Америці мусить бути в стані давати чужинцям, з якими він стрічається, чимраз новіші й новіші інформації щодо українства. Між іншим приходиться давати інформації й про українську музику; про те, що Українці мають таких а таких композиторів, що писали симфонії; таких а таких, що писали камерну музику, як квартети, тріа; що маємо оперних композиторів та що ті твори є написані в дусі дорогої кождому Українцеви народньої пісні. Тепер кождий з нас знає, що „Перехитрили", або „Пошилися в дурні", не є опера, але оперета, а вісімнацять літ тому наші інтелігентні круги у Відні того не знали і вийшла з того неабияка халепа, непримінна для пропаганди українства.

Товариство „Приятелі української музики" поставило собі за ціль познакомити як наше так і американське громадянство з успіхами українських композиторів, а з другої сторони заохочувати наших творців всіми способами писати нові твори.

На музикальних вечерах останнього музичного сезону виконувано великі розміром твори камерної музики: як тріо В. Барвінського, квартет Костенка, сонату скрипкову Б. Кудрика, діточу суіту Бернота, орхестральну суіту „Козак Голота", Козицького, Углицького: Минають дні, козацький похорон, турецький танок, коломийки. А також менші твори М. Гайворонського і Придаткевича.

В наступному сезоні на 8 музикальних вечерах будуть виконані ще інші твори тихсамих і інших композиторів.

Тим робом робиться велику працю для обзнакомлення Американців з українською музичною культурою, як теж виховується Українців на любителів музики взагалі. На це звертали увагу як Американці так і Українці на сходинах „Приятелів Української Музики". Можна сміло привести наших американських приятелів з тим переконанням, що вони вийдуть задоволеними. І з того боку треба оцінювати діяльність „Приятелів Української Музики".

Та наше найважніше завдання полягає в тім, щоби **заохотити наших композиторів писати нові твори та переконати** наших американських приятелів, що українська культура це не є закаменілі твори, переховувані в музеях, але щось живого, що все росте і розвивається.

Тому, що це молоде товариство ще не має відповідних фондів, воно звертається цею дорогою до українських організацій і приватних громадян із щирим проханням складати жертви на **фонд конкурсу на нові музичні твори, в першу чергу для вжитку „Приятелів Української Музики"**.

Плянується дві нагороди. Перша нагорода в сумі сто долярів за найліпший струнний квартет. Друга нагорода, сімдесять пять долярів, за струнний або фортепяновий квартет, або тріо. Суддями будуть виключно американські музики на чолі з д-ром Волтером Дамрошом, членом нашого товариства.

Просимо українські товариства і приватних людей пересилати свої жертви до товариства „Приятелів Української Музики" або на руки наших центральних організацій із зазначенням, що жертва є на фонд музичного кункурсу „Приятелів Української Музики", про що просимо теж повідомити і товариство.

При тій нагоді запрошуємо товариства і громадян Ню Йорку й околиці вступати в члени „Приятелів Української Музики".

Членом може стати кождий, кому дорога українська культура, і хто хоче за мінімальну членську вкладку ($2 на рік) бути безплатно на 8-мох музикальних вечерах в культурнім товаристві своїх і Американців і в елегантному американському клюбі.

За Товариство „Приятелів Української Музики":

Роман Придаткевич,
324 E. 15th St., New York, N. Y.

Судця: Чому обвинувачений вкрав із вистави цю золоту бранзолету?

Обвинувачений: Бо був при ній напис: „Одинока нагода", то я подумав собі: Чомуж би не скористати?

НА СМЕРТЬ ЮРІЯ ГАССАНА.

Дня 28-чо червня помер у торонтському шпиталі (Канада) бувший артист Українського Хору Олександра Кошиця — Юрій Гассан.

Ота сумна вістка про смерть чоловіка, одинокого на чужині, далеко від батьківщини, і хоч серед добрих, та може й близьких людей, але без родини,— стискає чоловікови серце смутком. Смерть же Гассана не тільки викликає сльози жалю та смутить серце, але й вражає своєю несподіваністю, якоюсь нельогічністю, та паралізує думку про змисл і доцільність усіх наших старань, бажань, змагань і поривів... Все життя цього тихого, лагідного, скромного й працьовитого чоловіка було ланцюхом катастрофічних несподіванок та терпінь, які може принести тільки війна й еміграція, а всі його прекрасні наміри, благородні пориви та широкі пляни закінчились нарешті найгірш трагічним жартом — несподіваною хворобою і передчасною смертю.

Юрко Гассан походив з Полтавщини. Одержавши вищу педагогічну освіту, був на Харківщині завідуючим міською школою вищого типу. Коли почалась боротьба за Самостійну Вільну Україну, Гассан кидає відповідальну роботу і вступає старшиною до армії УНР. В її рядах бореться з большевиками, дістає тяжку рану в ногу і нарешті попадає калікою за дроти в каліський табор у Польщі. Тут його знайшов Ол. Кошиць, що набирав тоді співаків до свого хору, і приняв його яко басабарітона. З хором Кошиця Гассан подорожував по всіх краях Америки, виконуючи крім артистичних обовязків ріжні функції адміністративно-організаційного характеру.

По розвязанню хору, Гассан, що сам мав за плечима солідний педагогічний стаж, вступає простим учнем в Канадійський Агрикультурний Каледж, бажаючи здобути спеціяльне знання для будучої роботи на Україні, в якої незалежність і близьку волю свято вірив, як і в скорий поворот до неї. Не зважаючи на мале знання англійської мови при вступі в Каледж, Гассан з успіхом пройшов весь курс і закінчив його з відзначенням. Але це не вдовольняло його. І він вступив до університету для „здобуття вищого „дегрі", який теж осягнув з успіхом. За ввесь час цеї трудної, невтомної праці, йому ще доводилося заробляти на прожиток та провадити культурно-громадську музикальну роботу серед канадійських Українців, влаштовуючи пишні концертові виступи з новозорганізованими хорами та здобуваючи собі й своїм організаціям найкращі признання музичної критики й громадської опінії... І от у менті, коли закінчено наукову роботу, коли щодо цього увінчались успіхом всі його наміри і осягнуто те, чого так жадно бажалось, на що покладено стільки праці й здоровля, і коли нарешті стелився шлях для продуктивної роботи, — невилічна хвороба зачиняє двері до життя й веде чоловіка в смертельну безодню!

З душевним болем і сльозами жалю схиляєш голову перед „трагедією чоловіка" і не знаходиш слів для достойного вислову своїх почувань, крім одних, таких бідних, таких маловиразних, хоч і щирих, від усеї душі:

„Нехай вічний спокій буде Тобі нагородою за Твої життєві страждання, дорогий любий Друже! А чужа земля, що побавила Тебе гарними надіями, нехай буде легчою від своєї рідної, яка за любов і страждання до неї відмовила Тобі не тільки в надії, але й у місці останнього спочинку! Прийми ж, любий, Друже, мою подяку за любов до нашої спільної праці і до мене персонально. Я певен, що Твоя світла незломна память зістанеться надовго в серцях Твоїх товаришів по зброї й по співі, як і зістанеться вона теж і в моїй душі назавше!"

Олександер Кошиць.

ДЕПОЗИТИ В МЕНУФЕКТЮРЕРС ТРОСТ КОМПАНИ НА НОВІМ ВЕРШКУ.

Мануфектюрерс Трост Компани, якої звіт з 31. березня показав, що її депозити досягнули найвищого вершка в історії цього банку, виявила дальший зиск $25,000,000, як це виходить з її звіту з 30. червня. Депозити виносять тепер $450,945,403.90, проти $425,840,945.39, виказаних в останнім чвертьрічу. Оборотові капітали представляють суму $563,432,537.76, у порівнанню з $546,615,413.92 три місяці тому.

Капітал виносить $32,935,000.00, надвишка і нерозділені зиски $10,294,483.19, банкові ноти $25,000,000, а резерва $23,008,554.76. Банк виказує теж $66,022,382.45 готівки і федеральної забезпеки, включаючи Бонди Федеральної Корпорації Фармерських Морґеджів і Бондів Позичок Власникам Фарм, в сумі $163,023,261.56.

(Огол.)

ГОЛОСИ ПРЕСИ.

ЩО ДІЄТЬСЯ ПО СЕЛАХ У РІДНІМ КРАЮ.

Громадянин Василь Нагайло з Дітройт надіслав нам відомости про своє рідне село, як це описане в листі до нього. Ось деякі виїмки:

Село Буховичі, мостиського повіту, заселене самими Українцями, котрі відчувають так як і Українці інших громад. Тому зійшлися старі й молоді, дівчата й хлопці, нічю та висипали з дернаків стрілецьку могилу. До рана була готова могила 4 метри висока, а на верху поставлено хрест з терновим вінком та з написом „Борцям за Волю України". Коли те все зладжено, покликано місцевого пароха, о. М. Теслю, щоби посвятив могилу, що й сталося. Могилу висипано на самій середині села. Та не довго вона встоялась. Староство вислало негайно 29 жандармів до села. Жандарми почали в першу чергу шукати священика і знайшли його в школі, де учив релігії. Вхопили його на допити та почали йому йти по селі від хати до його розстріляти. Священик якось виправдався. Тоді наказали йому іти по селі від хати до хати і виганяти людей, щоби розкинули могилу. Священик ходив по хатах, але ніхто з чоловіків і жінок не послухав і не пішов розкидати могили. Тоді розлючені жандарми кинулись бити наших людей і тим змушувати піти розкопувати могилу. Чоловіки повтікали тоді до лісів і жандармам не вдалося змусити до цього діла ні одного мужчину. Тоді жандарми зігнали малих дітей і жінок і тих змусили забирати дерняки з могили і заносити на ті місця, звідки були взяті. На другий день позабирали всі коні з возами і товкли ними цілий тиждень, що коні мало з голоду не погинули. Як знаєте, довкруги нас є польські мазурські оселі. Поляки нападають на наших людей, як ідуть через їх оселі, й побивають, а навіть нападають ночами на наше село. Як їм раз хлопці дали добру відправу, то зараз на другий день прийшла жандармерія і поарештувала наших хлопців. Такі знущання діються і по інших селах, як у Дідятичах чи Мокрянах, як знаєте з газет. Ніхто не памятає, щоби хто так над народом знущався. Катують, забирають збіже, муку нафтою поливають, одіж рубають сокирами на колодах і нема що їсти ні в що вбратися. Отака наша неволя. Гіршої подумати годі.

НОВІ УЛІПШЕННЯ НА ЗАЛІЗНИЦІ ЛІГАЙ ВАЛІ.

Н. В. Прінґл, директор пасажирського руху на залізниці Лігай Валі (Lehigh Valley), оповістив, що від 13. липня ц. р. Пулманові ваґони експресового потягу Блек Дайемонд цеї залізниці є заосмотрені в прилади, які реґулюють температуру повітря цих ваґонів. Тут належать відпочивальні, їдальні і спальні. Блек Дайемонд виїжджає з Пенсилвенійської стації і курсує в обох напрямах між Ню Йорком і Шікаґом.

Директор Прінґл додає, що залізниця Лігай Валі заводить реґуляцію повітря в Пулманових ваґонах усіх своїх ліній, наприклад у потягах, що йдуть просто до Бофало, та в потягах, що ведуть до інших важних американських центрів.

(Огол.)

МАШИНА „МЕТАМОРФОЗА".

Знаємо, які наслідки викликала механізація, чи пак машинізація життя. Десятки міліонів безробітних, щораз більша нужда на світі і щораз частіші думки фільософів, що зближається кінець арійської раси.

Треба на жаль, признати, що всі технічні винаходи йшли досі головно в двох напрямках, а саме: вбивати відразу якнайбільше людей і давати багацтво кільком одиницям коштом тисяч, а навіть міліонів людей.

Так далі бути не може. Щоб відвернути загладу від білого світа, мусять усі люди, що вміють думати, звернути всі свої зусилля в тому напрямку, щоби винайти якусь таку машину, котра булаб добродійством для всіх людей без винятку.

Я сам думаю над тим, якби змайструвати подібну машину, бо вже не можу байдуже дивитись на цей цілком окалічілий світ. Досі вдалося мені винайти для тієї машини назву, а саме „Метаморфоза", себто „Переміна". Виглядати вона буде менше-більше так: прямокутний шестистінник із двома напротилежними отворами, з котрих один буде входом, другий виходом. По середині буде вміщений незвичайно складний механізм, який складатиметься з моторів, тракторів, електромагнетів, ротацій, деклінацій, пермутацій, конденсаторів, трансформаторів і вівіфікаторів, себто оживлячів. Над останнім приладом сушу мозок ночами та днями і справа дуже важко йде. Бо щоб видумати вівіфікатор, треба би до помочі покликати духа, або, як це популярно кажеться, требаб духа за ноги вхопити. Отже всі труднощі проблеми в тому, як ухопити духа за ноги, коли дух не має ніг? Однак я собі так міркую й так себе розважаю:

— Хапають ріжні дурні Бога за ноги, то чому це не вдалосяб і нам?

Яку функцію сповнятиме машина „Метаморфоза"? Величанську: вона переверне догори ногами наш нездалий світ і заведе нове життя на землі, а саме:

Коли кинеш до тієї машини камінь, то з другого боку негайно вийде з неї разовий чорний хліб.

Колиж той хліб кинеш до машини, то вийде з неї великодня баба.

Кинеш ту бабу до машини, то вийде з неї найсмачніший торт.

Кинеш до неї той торт, то вийде з неї щось таке нечувано смачне й солодке, що як світ світом іще язик того не лизав, ні губа не смакувала.

Коли до машини кинеш волосок із поросячої щетини, вийде з неї порося.

Кинеш порося, вийде товста свиня.

Кинеш до машини свиню, вийде з неї донощик і брехун.

Маєш стару споганілу жінку, кинь її у „Метаморфозу" й вийде з неї краля, як русалка.

Коли підозріваєш свою жінку в чому, а не маєш певних доказів, кинь її в „Метаморфозу", з котрої твоя жінка вийде разом з твоїм приятелем.

Кинеш до машини заяця, вийде з неї сучасний державний урядовець; а коли змоклу курку кинеш, вийде сучасний державний учитель.

Коли вложиш у машину людину з надлупаним черепом, вийде з неї літературний критик.

Кинеш американського смердюха (сконк), що гойдається по пралісах, вийде рецензент.

Вложиш у „Метаморфозу" соймового посла, вийде з неї політичний арештант із обголеною головою.

Ввійдуть у машину дівчатка з дитячого садку, вийде з неї „Союз жінок з вищою освітою".

Кинеш у машину безухий ґудзик, вийде з неї міністер фінансів.

Поставиш у машину людину, в котрої голові так темно, як у діжі з дьоґтем, вийде з неї міністер освіти.

Кинеш у машину яґуара, вийде з неї диктатор.

Та, на жаль, ця машина не знатиме межі. Так, наприклад: коли вложиш у „Метаморфозу" розсміяну дитину, вийде з неї зморщений і згорблений старець.

Усміхнений старець вийде мерцем на марах.

Покладеш у машину вдячність народу — а вийде забуття та голодова смерть...

Отже: винаходити цю машину, чи ні?

Ось питання.

Осип Турянський.

ПІД „ТОВСТОЮ КІСТКОЮ"

— та —

„ДЕШЕВИМ СТЕПАНОМ"

Хто в Болгарії хоче отворити крамницю не виписує на вивісці свого назвища: Попов, Петров чи Іванов, лише підшукує якусь милозвучну назву, під якою купуючий може собі дещо уявити. Прогулька вулицями Софії показує нам дещо цікавого під тим оглядом. Голяр свою голярню називає: „Під Фіґаром", бувають теж голярні, що звуться „Без болю". Турецькі кави напється в „кафені" а тарілку квасного молока зїсьте в „млекаріці". І каварні й молочарні провадять звичайно македонські еміґранти, які свої підприємства називають назвами покинутих рідних місцевостей: Прізрен, Солунь (Сальоніки), або назвищами македонських героїв: Ґоце Делчев, Дамян Ґруєв або Тодор Александров.

Та й вірменські еміґранти мають каварні, які звуться тоді: Еріван, Ерзерум, Тифліс, Азербейджан, від назв їх рідних міст і краю. Вподовж йдете на обід і можете вибирати між „Соловейком", „Товстою кісткою", славна винарня має назву „Під кульгавим собакою". (Твлізманом власника тієї винарні був каліка собака на трох ногах. Як він згинув, власник зараз вишукав собі іншого окалічілого собаку!). Цукорня, до якої люблять заходити молоді залюблені пари, зветься „Морська сирена", а сальон танців прозвали „Старий Гайдельберг" (Гайдельберґ — місто в Німеччині). Хто хоче дати годинник до направи, може це зробити в годинниквря „Під точним часом", а в пантофлях фабрики „Довіря" ходитиме довше, ніж у яких інших. Діточе білля купите в крамниці „Під голою дитинкою" або „Під босою дитиною", технічне підприємство „Архімед" (Архімед — старогрецький математик) обіцює якнайкраще зробити всякі обрахунки. Задивує вас шильд бляхаря над його галасливою робітнею „Під спокоєм". Ледви якийсь фабрикант охрестив своє підприємство „Нектар", а вже конкурент назвав своє підприємство „Амброзія". Залюбки надають крамницям назви чужинних міст, відповідно до того, відкіля спроваджують товар, отже крамниці ножів охрещують назвою „Солінґен" і „Шефилд", крамниці-склади сукна „Праґа" та „Хемніц" (Каменіце). Таких назв, як „Париж", „Берлін", „Відень", „Рим" у Болгарії багато. Одно фотографічне підприємство взяло собі назву „Уфа" (від фільмового підприємства „Уфа"). А що в Болгарії, як і всюди інде, люди раді купити дешево, то є там чимало крамниць, які свої дешеві ціни захвалюють ось так: „Під малим зарібком", „Степан — Дешевий". Колишний студент, що продає кравецькі прибори назвав свою крамницю „Під старим студентом". Є теж актуальні назви. Як Цепелін уперше перелетів до Америки, появилися крамниці „Цепелін", від Льокарна прозвали пекарні та ріжницькі крамниці „Льокарно", та тепер у моді „Женева". Але ті назви ще далеко не дорівнюють численним назвам „Савоя" (болгарська королева Італійка з роду савойського). Кінотеатри мають назви „Рудольф Валентіно", „Пат і Патахон", а щоби показати, як багато товару мають на складі, деякі власники крамниць подавали ще назви „Гори грамофонових плит", „Море панчіх" і т. д.

— Я переробив уже три лекції англійської мови.
— Щож, добре тобі йде?
— Знаменито! Я можу вже говорити з Англійцем, який переробив три лекції української мови.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ЙОНҐСТАВН, О.

На визвольну боротьбу.

При нашій греко-кат. церкві Пресв. Тройці заложено заходами нового пароха, о. Івана Забави, і передових людей нашої парохії Ситизенський Клюб, який заінкорпоровано 19. березня 1934. Членами клюбу можуть бути лишень активні, правдиві парохіяни, що сповняють свої парохіяльні обовязки. Причина і ціль оснування згаданого клюбу була та, щоби з одного боку зорганізувати парохіян-ситизенів, а з другого заохочувати інших до вибирання ситизенських паперів, а далі працювати над культурним і національно-патріотичним піднесенням наших Українців. Дальшою причиною було ще й те, що багато членів нашої парохії з браку свойого власного клюбу вступали в члени іншого клюбу, на якого чолі стоять люди, крайно ворожі нашій церкві. Але коли заложився наш власний парохіяльний клюб і почалася в нім робота, то наші парохіяни зачали вписуватися громадно до нього і покидати ворогів нашої церкви і парохії. Урядники нашого клюбу, п. Н. Винник, Н. Павловський, Лев Кухтин, Ст. Терлецький, працюють разом зі священиком над зростом сили і значіння клюбу. Члени мають нагоду кождого мітінгу почути цікаві реферати, виклади та дискусії на ріжні цікаві теми, котрі уміло переводить наш священик.

Сходини відбуваються що місяця, в першу суботу по першім, у церковній галі. Остатні наші сходини припали якраз на св. Івана. Щоби зазначити, що той день є днем Ангела, для тих, що носять імя того великого святого, всі Івани з нашого клюбу зробили маленьку і милу гостину для всх членів клюбу. Всі члени були дуже з того вдоволені, а щоби і від себе дати якусь памятку, то п. Стефан Ворожбит сказав кілька щирих слів подяки за гостину і попросив присутніх зложити жертву на визвольну боротьбу. Всі приняли з вдоволенням мудрі слова щирого патріота і зложили на ту ціль $11.60, котрі відослано негайно на призначену ціль через Обєднання. Жертви зложили слідуючі члени:

По $1: Н. Н. і Ф. Бирка; по 50 ц.: С. Ворожбит, Л. Кухтин, І. Павловський, І. Дубінський, І. Шевчишин, П. Тхурик, О. Петрик, В. Зубаль, А. Кучманич, М. Тиць, С. Терлецький, П. Філь; по 25 ц.: І. Доровський, І. Гулич, Л. Попеляк, С. Мацинський, В. Гринько, С. Соломон, Т. Фецич, Т. Дідовський, В. Кохан, Ю. Васько, Е. Ярош, М. Мамрич, М. Ліщак, П. Стахура, Д. Петрик. Дрібними 35 ц. — Разом $11.60.

Член Клюбу.

БРУКЛИН, Н. Й.

На політичних героїв.

З жертв, зібраних на Шевченківськім концерті, влаштованім дня 1. квітня заходом Централього Комітету, прийшло $29.50, а з доходу $30.44, разом $59.94. За оголошення, галю і інші видатки видано $34.90. Решту в сумі $25.04 вислано до Обєднання з призначенням на політичних вязнів.

Жертвували: Союз Українок $5; по $2: о. А. Лотович, О. Гаврищко; по $1: д-р Бардах, Ю. Павчак, М. Баглай, В. Кудрило, Г. Волічинський, А. Гаврищко, Д. Гоберт, Т. Карилюк, І. Вітюх, П. Малицький, Ю. Гудима, Д. Сенюта, М. Шипот, І. Завадовський, В. Палащук, М. Сторожук, М. Баран, М. Дзьрин, А. Брикович; по 50 ц.: М. Кіт, Д. Шарко, М. Турко.

Ю. Павчак.

МЕЛРОЗ ПАРК, ІЛЛ.

На народні цілі.

Почуваючи себе до обовязку піддержувати ріжні народні цілі в Рідним Краю, пересилаю через Обеднання $5, та призначую їх в такий спосіб: $2 на Рідну Школу, $1.50 на визвольну боротьбу, $1 на інвалідів, а 50 центів на політичних вязнів.

Федор Пазюк.

БРУКЛИН, Н. Й.

На Рідну Школу.

Український Демократичний Клюб, що міститься під ч. 186 Бедфорд евеню, подає, що часть доходу з оголошень і балю, який відбувся дня 30 жовтня 1932 р., мала бути згідно з ухвалою вислана на Рідну Школу.

Гроші ті були зложені в підписаного як бувшого лідера Клюбу. Через депресію треба було їх вжити на оплату ренту та малювання клюбової салі. Та тепер по провіреннo старим і новим урядом усіх виплат стверджено, що ту частину, себто $25, на Рідну Школу не вислано. Супроти того ухвалено їх вислати на Рідну Школу до Краю через Обеднання, що і зроблено.

Стефан Заблоцький,
бувший лідер.

Адреса Обеднання:

OBYEDNANYE,

P. O. Box 122, Hudson Terminal

New York, N. Y.

НІМЕЧЧИНА І ЇЇ ВІРИТЕЛІ.

(УП) Справа застановлення всяких виплат за границю наробила великого шуму в цілому світі. Читаючи заграничну пресу, мається враження, що Німці навмисно не хотять платити своїх довгів, хоч мають гроші. Дня 21. 6. 34 президент німецького державного банку, д-р Шахт, виголосив на цю тему велику промову перед дипльоматами та чужинецькими кореспондентами. Він звернув увагу на те, що застановлення платежів є неприємним не лише для власників німецьких позичок на чужині, але і для самих Німців, які ніколи не відмовлялись від своїх зобовязань і тепер не відмовляються. Повних 10 літ Німці виконували солідно свої зобовязання і платили не лише довги, але й лихварські проценти від них. Нормальний процент є 4, а вони платили аж 7. Застановлення виплати не значить, що німецькі довжники взагалі не мають платити. Вони платять довги до спеціяльної конверсійної каси на конто заграничного кредитора. Але німецький державний банк не має відповідної скількости девіз, щоб ці гроші переказати за границю. Скількість девіз усе зменшується внаслідок того, що майже всі держави замкнули імпорт з Німеччини. Закидують Німцям, що вони забагато сирівців увозять. Але всі забувають про це, що сирівців потрібно на те, щоб оживити також внутрішній німецький ринок. Також безосновне твердження є те, що кошти продукції товарів у Німеччині зависокі, бо сирівці всеодно треба платити девізами. Він виставив домагання звороту Німеччині її основних сирівців, себто кольоній. В тому випадку може поправитись положення Німеччини. Дехто нарікає на Німців, що вони змагають до автаркії (самовистарчальности), хоч усім відомо, що тепер повна автаркія майже неможлива. Зрештою, як світ не хоче розуміти положення Німеччини, то Німцям прийдеться жити хочби й відокремлено від усіх. А таке відокремлення може відбитись негативно й на інших країнах, бож нині не є можливим, щоб живий нарід в числі 70 міліонів просто вичеркнути з життевого процесу. Промова Шахта викликала на чужині живий відгомін.

— Я думав, що вона вже померла?
— Якжеж то? Чомуж?
— Бо останної суботи я чув як про неї говорили стільки доброго в товаристві.

Учитель: Кисень конче потрібний до життя. Відкрили кисень у 1773. році.

Ученик: Прошу пана професора, а як люди жили перед 1773-тим роком?

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

NORWICH ANNIVERSARY PARADE DECLARED FINEST EVER WITH IMMENSE THRONG TO SEE.

A summer sun rode in a cloudless blue sky with the half-moon peering through as Governor Wilbur L. Cross from the stand at Chelsea Parade, Wednesday morning reviewed the gigantic parade which was the crowning feature of the city's 150th anniversary celebration. As the long line of about 3,500 marchers, with about 45 beautifully decorated floats and 10 bands and drum corps passed in review before Governor Cross and members of his staff, with local officials and committee members who were gathered on the stand, it was declared by many local people and others among the thousands of out of town visitors in the city to have been the finest spectacle that has been seen here in a generation, if not for all time.

Colorful Ukrainian Group.

Led by a band the Ukrainian society group made one of the most colorful contingents in the parade. Ahead of them rode six costumed members on horseback and the marching body of about 100, comprising children, young men and young women and their elders in great variety of dress and costume elicited admiring comment all along the line.

(Norwich, Conn., Bulletin,
July 5th, 1934).

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. Тов. Український Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічні збори відбудуться у вівторок, 17. липня, в год. 7:30 ввечір точно, в салі під ч. 72 Моріс вул. Обовязком є кождого члена явитись на ті збори, бо буде звіт урядників за піврічну працю, а також є багато важних справ до полагодження. Пригадується довгуючим членам, щоби вирівнали свої вкладки, бо інакше будуть суспендовані. Ата горстка членів, що ще не змінила своїх старих грамот на нові роди обезпечення, хай це зробить якнайскорше для свого власного добра. Присутність кождого члена конечна. Неприсутний член заплатить 1 дол. кари, а урядник 2 дол. — Д. Мадай, пр.; І. Білобрам, кас.; І. Гелета, фін. секр.; В. Кушнір, рек. секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Бр. св. Йосафата, від. 217, подає до відома своїм місцевим і позамісцевим членам, що місячний мітінг відбудеться у вівторок, 17. липня, в годині 7:30 вечір точно, в галі де звичайно. Обовязково кождий член має явитись на цім мітінгу, бо є дуже важні справи до вирішення. Уряд і контр. комісія здадуть фінансове справоздання за пів року. Довгуючих членів по раз останній рішучо взивається прийти і вирівнати свої залеглости, бо інакше будуть суспендовані. Братська каса не буде більше за таких членів висилати вкладок. Ті члени, котрі ще не виміняли своїх старих грамот на нові, нехай це зроблять в цім місяці, бо рік скоро минеться і щоб потім не було запізно. Не явившийся член на цей мітінг заплатить кару 25 ц., а урядник 50 ц. — А. Іванів, секр.

ВАТЕРВЛІТ, Н. Й. Тов. ім. Б. Хмельницького, від. 13, повідомляє своїх членів і членкиць, що піврічні збори відбудуться в четвер, 19. липня, в годині 8-ій ввечір, в гали Амер. Горож. Клюбу при 25. вул і 5-тій Евені. На ці збори має кождий член прийти на призначений час, бо маємо багато справ до полагодження. Не явившийся на ці збори член підлягає карі після статута. Пригадується довгуючим членам, щоб вирівнали свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Члени, котрі ще не зміняли своїх старих грамот на нові, нехай принесуть старі грамоти з собою, а секретар зробить все, що потрібно. Проситься членів привести хоч по одному новому членови і вписувати свої діти до У. Н. Союза. — Петро Ковальчик, предс.; Василь Дзюмбила, кас.; Михайло Мадараш, секр.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. Тов. Укр. Січ, від. 170, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічний мітінг відбудеться в четвер, 19. липня, в гали У. Н. Дому, 181-183 Фліт вул., в годині 7:30 ввечір. Взивається всіх членів прибути на цей мітінг, бо будуть важні справи до полагодження. Урядники і контр. комісія здадуть справоздання за цілий пів рік. Довгуючих членів проситься вирівнати свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Гр. Готра, фін. і рек. секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Тов. ім. Івана Франка, від. 372, повідомляє своїх членів, що місячний мітінг відбудеться в пятницю, 20. липня, в годині 8-мій ввечір. Проситься членів прийти на означений час. — Секр.

ПОДЯКИ.

Я, нижче підписаний, складаю щиру подяку головному урядови У. Н. Союза за скоре виплачення мені посмертного по моїм чоловіку Іванови Сриберови. Бажаю нашій організації якнайкращих успіхів. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Анна Срибер, вдова,
і діти.

Я, нижче підписаний член від. 64 У. Н. Союза, складаю сердечну подяку головним урядникам нашої організації за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $35, котрі стали мені великою помічю у моїм тяжкім положеню. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Кіндрат Гаврилюк.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

НЕЗАГНУЗДАНИЙ ТАРЗАН. (32)

Copyright, 1932, by Edgar Rice Burroughs, Inc.; Distributed by United Feature Syndicate, Inc.

Тарзан часто нападав на червоних несподівано, стрибаючи їм на голови зі скель, дерев, або в ночі зза кущів. Убивши своєю списою кількох, він зникав умить, лишаючи позад себе переляканих червоних. Про нього серед них виникла легенда. Чорні червоні вояки вважали його чортом з Джунґлів.

Про це вони говорили своїм старшинам, кажучи, що з дияволом вони не встані битись. Тарзан підслухав розмови про нього, як про чорта, й лише усміхнувся з людських вигадок, особливо з їх переляку. Приглядаючись до групи офіцирів, він побачив в одного з них відзнаки полку.

В тих відзнаках він пізнав ті самі, що були на мундурі тих, котрих трупи він знайшов був біля своєї оселі, після того, як вони її зруйнували. Він не стримався й голосно закляв. Коли Тарзан опамятався, він побачив, що кілька офіцирів звернулися в його сторону. Вони чули голос Тарзана.

Кождий зі старшин мав у руках револьвер. Вони приглядалися до кущів. Один з кущів зашорохотів та захитався. Офіцири почали стріляти в той кущ, стараючися застрілити там невідомого. Та Тарзана з мали не було там. Він сидів трохи осторонь і вдивлявся в бородатого старшину.